

Jaskanis, Danuta

**Wczesnośredniowieczne cmentarzysko w Świątku
Strumianach, pow. wysokomazowiecki =
Раннесредневековый могильник в местности
Свенцк Струмяны , в повяте Высоке Мазовецке =
Early-mediaeval cemetery at Świątek Strumiany,
Wysokie Mazowieckie District**

"Rocznik Białostocki", 9, 1970, s. 402-404

Zdigitalizowano w ramach projektu pt. Digitalizacja i udostępnianie online czasopisma „Rocznik Białostocki”, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na działalność upowszechniającą naukę (nr umowy 834/P-DUN/2019).

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Udostępniono do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DANUTA JASKANIS

*WCZESNOSREDNIOWIECZNE CMENTARZYSKO W ŚWIĘCKU STRUMIANACH,
POW. WYSOKOMAZOWIECKI*

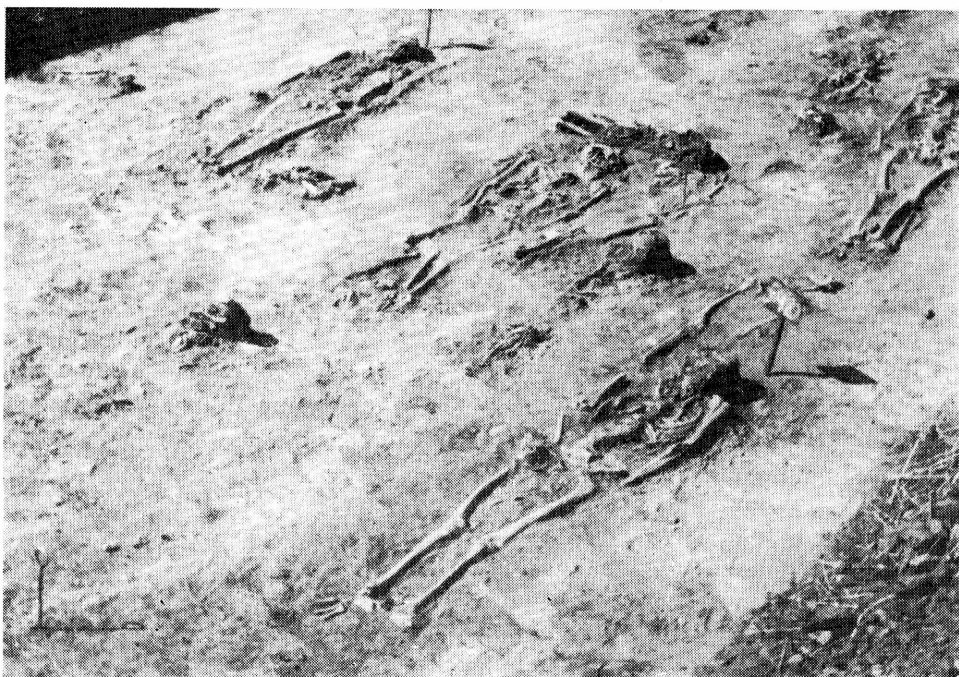
Раннесредневековый могильник в местности Свенцк Струмяны,
в повяте Высоке Мазовецке

Early-mediaeval cemetery at Święck Strumiany, Wysokie Mazowieckie District

Poszukiwania przeprowadzone w 1967 r. w najbliższej okolicy grodziska kasztelańskiego w Święcku Strumianach ujawniły istnienie cmentarzyska szkieletowego. Sygnalizowały go już pojedyncze groby, które odkryto w ubiegłych latach na zewnętrznym — drugim wale grodziska.

Obecne badania pozwoliły ustalić, że te pojedyncze pochówki, datowane na połowę XIII w., mogły powstać w okresie, gdy wał II przestał pełnić swoją funkcję zapory obronnej. Zbiegło się to zapewne też w czasie z maksymalnym wykorzystaniem przestrzeni przeznaczonej na cmentarzysko i z koniecznością rozszerzenia jej w kierunku zachodnim, ku grodowi.

Założenie wykopów na polu ornym, w odległości 10 m na wschód od podnoża wału II, ujawniło północny skraj cmentarzyska. Na przestrzeni 100 m² odkryto 73 groby, które zalegały w trzech poziomach.

Ryc. 1. Święck Strumiany, pow. Wysokie Mazowieckie, stan. III. Widok ogólny odkrytej części cmentarzyska

Ryc. 2. Świętek Strumiany, pow. Wysokie Mazowieckie, stan. III. Fragment szkieletu kobiecego z grobu nr 63

Większość grobów była naruszona, częstokroć pojedyncze kości oraz inwentarz grobowy nie leżały w miejscu pierwotnego ich złożenia. Obiekt należy do typu cmentarzysk płaskich ze szkieletowymi pochówkami jamowymi. Szkielety umieszczone były w stosunkowo płytkich jamach prostokątnych, o wymiarach ok. 2,20 m na 0,5—1 m.

Wszystkie jamy grobowe orientowane były bokiem dłuższym po linii wschód-zachód. Zaobserwowano konsekwentnie przestrzeganą zasadę rytuału pogrzebowego: zmarłych osobników składano do grobów w pozycji wyprostowanej, na wznak, głową orientując na zachód (ryc. 1). W większości grobów stwierdzono występowanie fragmentów ceramiki oraz drobnych węgielków drzewnych. Inwentarz grobowy wystąpił w 41% pochówków. Stanowią go głównie ozdoby metalowe, szklane i bursztynowe. W żadnym z grobów nie stwierdzono broni. Najliczniejszą grupą zabytków są szklane paciorki o różnorodnych formach i barwach. Zaobserwowano, że paciorki bardzo małych rozmiarów służyły do ozdabiania przepasek lub nakryć głowy, większe zaś wchodziły w skład naszyjników. Częstym elementem wyposażenia zmarłych osobników były też esowate kabłączki dużych rozmiarów, wykonane z cienkiego drutu brązowego,

ornamentowane kabłączki puste — typu pomorsko-obodrzyckiego oraz brązowe zausznicze — zdobione ażurową plecionką z cienkiego druciku (ryc. 2).

Do sporadycznych znalezisk należy zaliczyć brązowe zawieszki ażurowe, wchodzące w skład naszyjników szklanych.

Przebadanie przestrzeni 125 m² przylegającej od strony północnej do wykopu, gdzie odkryto groby, pozwoliło ustalić północny skraj całego cmentarzyska. Nie zarejestrowano już bowiem na niej ani jednego pochówka. Uchwycono natomiast smugę czarnej ziemi szerokości 0,30 m i głębokości 0,25 m, która jest zapewne pozostałością po konstrukcji ogrodzeniowej. Smuga biegnie przez cały przebadany odcinek po linii wschód-zachód, równolegle zatem do dłuższej osi wszystkich jam grobowych.

Nowo odkryty obiekt w Święcku Strumianach należy do mało jeszcze poznanej grupy wczesnośredniowiecznych cmentarzysk z płaskimi grobami — bez obstaw kamiennych. Grupa związana jest kulturowo z osadnictwem mazowieckim. Najbliższym znanym odpowiednikiem w zakresie obrządku pogrzebowego i elementów wyposażenia grobowego jest płaskie cmentarzysko szkieletowe z XII—XIII w. w Sypniewie, pow. Maków Mazowiecki. Omawiane cmentarzysko (wraz z badanym już grodziskiem w Święcku Strumianach) tworzy zespół osadniczy użytkowany od połowy XI do końca XIII w.

KRYSZYNA CHILMON

*SPRAWOZDANIE Z PRAC WYKOPALISKOWYCH PRZEPROWADZONYCH NA
CMENTARZYSKU WZESNOSREDNIOWIECZNYM W CZAJACH-WÓLCE,
POW. SIEMIATYCKI*

Отчёт о раскопках раннесредневекового могильника в местности Чае-Вулька,
в Семياتьском повете

Report on excavations carried out at an early-mediaeval cemetery at Czaje-Wólka,
Siemiatycze District

Prace ratownicze na cmentarzysku kurhanowym w Czajach-Wólce prowadzone były z ramienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Archeologicznych we wrześniu 1967 r.

Cmentarzysko liczące 10 kurhanów znajdowało się na polu Konstantego Boguckiego, w odległości 350 m na północ od drogi Czaje—Radziszewo. Kurhany widoczne były w postaci niewielkich wzniesień o średnicy 8—12 m, przy wysokości 0,30—1 m. Na skutek wybierania kamieni i piasku zostały one w różnym stopniu zniszczone.

Przebadane kurhany (kurhanu 10 nie zbadano) miały ziemną konstrukcję nasypu. W centrum kurhanów 1, 2, 3, 6, 7 występowało skupisko luźno zalegających kamieni, jednowarstwowe w kurhanach, 1, 2, 3, 6, a dwuwarstwowe w kurhanie 7.